

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
W ZIELONEJ GÓRZE**

**P L A N
DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ W ROKU 2009**

ZATWIERDZAM

Zielona Góra, 05.01.2009r.

I. PODSTAWA OPRACOWANIA PLANU KONTROLI

Podstawowe kompetencje wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w zakresie kontroli określone zostały w wielu ustawach i przepisach szczegółowych do nich.

Do najważniejszych z nich należą:

- ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska;
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych;
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej;
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw;
- ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową;
- ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
- ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów;
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym;
- ustawa z dnia 25 sierpnia 2006r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Poza wymienionymi aktami prawnymi kontrole podmiotów gospodarczych prowadzone będą w oparciu o inne „branżowe” akty prawne, w których zawarte zostały zadania dla Inspekcji Ochrony Środowiska oraz wymagania wynikające z dyrektyw i rozporządzeń Unii Europejskiej.

Opracowując plan działalności kontrolnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w 2009 roku uwzględniono, wzorem lat ubiegłych, następujące kryteria i uwarunkowania:

- zadania Inspekcji Ochrony Środowiska w świetle aktualnych przepisów;
- wytyczne do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska w 2009 roku zatwierdzone przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska;

- uzgodnienia kierownictwa Inspektoratu z kierownictwem Departamentu Rolnictwa, Środowiska i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze;
- zadania wynikające z podpisywanych porozumień o współpracy z następującymi instytucjami: Okręgowym Inspektoratem Pracy w Zielonej Górze, Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp., Wojewódzką Stacją Sanitaro-Epidemiologiczną w Gorzowie Wlkp., Inspekcją Transportu Drogowego w Gorzowie Wlkp., Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii w Zielonej Górze, Wojewódzkim Inspektoratem Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Gorzowie Wlkp., Wojewódzką Strażą Rybacką w Gorzowie Wlkp., Lubuską Strażą Graniczną w Krośnie Odrz. i Urzędem Celnym w Rzepinie;
- informacje dotyczące podmiotów gospodarczych, przekazywane pisemnie lub telefonicznie do inspektoratu przez starostwa powiatowe oraz urzędy gmin;
- przedsięwzięcia wynikające z ciągłości zadań i obowiązków związanych z działalnością inspekcji.;

II. ZAŁOŻENIA WSTĘPNE

Przyjęto, że w 2009 roku liczba dni pracy przypadająca średnio na 1 pracownika Wydziału Inspekcji WIOŚ i Działu Inspekcji Delegatury, po uwzględnieniu urlopu wypoczynkowego (przyjęto 24 dni) oraz ewentualnych zwolnień lekarskich i urlopów okolicznościowych (przeciętnie 10 dni na jednego pracownika) wyniesie 218 dni. Przy takich założeniach każdy zatrudniony na pełny etat pracownik ma do dyspozycji 1744 godziny efektywnego czasu pracy.

Zgodnie z przyjętymi przez GIOŚ założeniami przy szacowaniu etatów niezbędnych do realizacji zadań kontrolnych założono, że optymalny czas pracy przypadający na jednego pracownika prowadzącego kontrole wynosi 60 % pełnego czasu pracy, co stanowi 1046 godzin w roku. Różnica pomiędzy faktycznym czasem pracy, a czasem tzw. „inspekcyjnym”, stanowi rezerwę przeznaczoną na udział w szkoleniach, załatwianie wniosków o interwencje, samokształcenie oraz wykonywanie dodatkowych zadań, zleconych WIOŚ przez Parlamentarzyistów, Ministerstwo Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Wojewodę, oraz na zbieranie i opracowywanie danych do raportów o realizacji dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej.

Stan zatrudnienia w Wydziale i Dziale Inspekcji na dzień 31.12.2008 r. przedstawia tabela 1.

Tabela 1.

Lp.	Stanowisko	Ilość zatrudnionych	
		Wydział Inspekcji WIOŚ w Zielonej Górze	Dział Inspekcji Delegatury WIOŚ w Gorzowie Wlkp.
1.	Naczelnik/Kierownik	1	1
2.	Starszy inspektor ochrony środowiska	6	4
3.	Inspektor ochrony środowiska	7	7
4.	Specjalista	1	-
	Razem:	15	12
	Ogółem:	27	

Spośród 27 aktualnie zatrudnionych pracowników, jedna osoba zatrudniona jest na 0,6 etatu, jedna osoba przebywa na urlopie macierzyńskim, a jedna na urlopie wychowawczym, który kończy się w lutym 2009 roku.

W 2009 roku nie przewiduje się zmian zatrudnienia. Ze względu na niskie, w stosunku do średniej krajowej, wynagrodzenie w Wydziale i Dziale Inspekcji zatrudniane są osoby młode, nie znające specyfiki pracy inspekcyjnej. Są to zazwyczaj „świeżo upieczeni” absolwenci uczelni wyższych. W 2008 roku w WIOŚ w Zielonej Górze zatrudnionych zostało 11 nowych inspektorów. W związku z tym założono, że nowoprzyjęci pracownicy prowadząc kontrole zrealizują 50 % normy przyjętej dla inspektora o wieloletnim stażu pracy. Pozostały czas ich pracy przeznaczony będzie na przyswajanie przepisów prawnych, zapoznanie się ze specyfiką pracy inspekcyjnej oraz z działalnością innych, merytorycznych komórek Inspektoratu.

Przyjmując powyższe założenia obliczony został faktyczny czas pracy, który przeznaczony zostanie na prowadzenie zaplanowanych kontroli:

$$T = 15 \times 1046 + (1 \times 1046 \times 0,6) + (11 \times 1046 \times 0,5) = 22071 \text{ godzin}$$

Zgodnie z wytycznymi GIOŚ w 2009 roku realizowane będą następujące rodzaje działalności kontrolnej:

- **kontrole kompleksowe** prowadzone będą w zakładach, jednostkach i podmiotach gospodarczych, które po raz pierwszy podlegają sprawdzeniu przestrzegania przepisów z zakresu ochrony środowiska oraz w zakładach, które dokonały istotnej zmiany

- technologii, zwiększenia produkcji lub znacznie zwiększyły lub ograniczyły emisje zanieczyszczeń; pracochłonność tego typu kontroli szacuje się na 40 do 80 godzin, a czas kontroli uzależniony będzie od rodzaju i wielkości zakładu;
- **kontrole problemowe** prowadzone będą w zakładach, jednostkach i podmiotach gospodarczych na zasadach określonych w obowiązujących przepisach i ograniczać się będą do sprawdzania i badania określonych zagadnień w wybranych komponentach środowiska; pracochłonność tego typu kontroli szacuje się na 24 do 40 godzin;
 - **kontrole interwencyjne** (na wnioski, skargi) ograniczać się będą do sprawdzenia zasadności otrzymanych uwag i informacji oraz sprawdzenia stanu faktycznego; pracochłonność tych kontroli szacuje się na 16 ÷ 32 godzin.
 - **kontrole „przy biurku” („papierowe”)** dotyczą materiałów obligatoryjnie przesyłanych do WIOŚ. Polegały one będą na weryfikacji nadesłanych materiałów: pracochłonność tego typu kontroli szacuje się na 8 ÷ 24 godzin.

Przyjmując powyższe ustalenia założono, że średni czas trwania poszczególnych kontroli wynosić będzie:

- kontrola kompleksowa	60 godzin;
- kontrola problemowa	32 godzin;
- kontrola interwencyjna	24 godziny;
- kontrola „przy biurku”	16 godzin.

Zgodnie z wytycznymi GIOŚ dotyczącymi realizacji Projektu Norweskiego PL 0100 „Wzrost efektywności działania IOŚ na podstawie doświadczeń norweskich” znajdujące się w ewidencji podmioty podzielone zostały na pięć kategorii ryzyka wpływu na stan środowiska. Do poszczególnych kategorii zaliczone zostały:

Kategoria I – ryzyko najwyższe – kontrole prowadzone co roku:

- 1) Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (ZDR);
- 2) Stacje demontażu pojazdów;
- 3) Zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- 4) Instalacje IPPC, których dotyczy Traktat Akcesyjny;
- 5) Zakłady wymagające pozwolenia zintegrowanego, które przetwarzają odpady sprowadzane z zagranicy;
- 6) Wielkoprzemysłowe ферmy tuczu trzody chlewnej wymagające pozwolenia zintegrowanego.

Kategoria II – ryzyko wysokie – kontrole prowadzone co dwa lata lub rzadziej:

- 1) Zakłady zwiększonego ryzyka występowania poważnych awarii (ZZR);
- 2) Zakłady podlegające rozporządzeniu nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie PRTR, inne niż zaliczone do kategorii I;
- 3) Oczyszczalnie ścieków o obciążeniu powyżej 2000 RLM;
- 4) Instalacje IPPC, z wyłączeniem ferm tuczu trzody chlewnej;
- 5) Instalacje eksploatowane bez wymaganych pozwoleń, zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe;
- 6) Zakłady nie spełniające warunków pozwoleń, zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe;
- 7) Zakłady nie realizujące zarządzeń pokontrolnych, zaliczane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe.

Kategoria III – ryzyko średnie – kontrole prowadzone raz na trzy lata lub rzadziej:

- 1) Pozostali potencjalni sprawcy poważnych awarii, inni niż zaliczani do kategorii I i II;
- 2) Oczyszczalnie ścieków o obciążeniu poniżej 2000 RLM;
- 3) Składowiska odpadów oraz spalarnie odpadów, inne niż zaliczone do kategorii I i II;
- 4) Zakłady, które uzyskały nowe pozwolenie określające zakres i warunki korzystania ze środowiska, zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe lub wynika z postanowienia odpowiedniego organu ochrony środowiska;
- 5) Zakłady, które są powodem uzasadnionych interwencji, zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe lub wynika z postanowienia odpowiedniego organu ochrony środowiska;
- 6) Podmioty prowadzące odzysk odpadów, zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe lub wynika z postanowienia odpowiedniego organu ochrony środowiska;

Liczbę kontroli w poszczególnych kwartałach 2009 roku, w podziale na poszczególne rodzaje kontroli, zaplanowano następująco:

Tabela 3

Rodzaj kontroli	Planowana liczba kontroli w kwartale				Razem
	I	II	III	IV	
Kompleksowa	12	13	12	13	50
Problemowa	147	148	148	147	590
„Przy biurku”	4	4	2	2	12
Razem	163	165	162	162	652

W powyższym zestawieniu nie ujęto kontroli interwencyjnych i związanych z odbiorami inwestycyjnymi, a także kontroli związanych z wystąpieniem poważnej awarii. Na te kontrole m.in. przewidziano 40 % czasu pracy inspektorów.

IV. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ PLANOWANYA DO REALIZACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2009 ROKU

A. Kontrola przestrzegania prawa ochrony środowiska, w tym kontrola rynku

Głównym obszarem działania Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska w 2009 r. jest kontynuacja działań z 2008 r., zgodnie z „Ogólnymi kierunkami działania organów IOŚ na lata 2007-2013”, zatwierdzonym przez GOIŚ.

W szczególności będzie to:

1. Przeprowadzenie kontroli oraz przygotowanie raportów wojewódzkich w ramach ogólnokrajowych cykli kontrolnych dotyczących:
 - a) oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych w Polsce (kontynuacja działań z lat ubiegłych),
 - b) przestrzegania obowiązków w zakresie ochrony środowiska przez prowadzących instalacje objęte obowiązkiem posiadania pozwolenia zintegrowanego,

- c) spełniania wymogów prawnych przez składowiska odpadów przyjmujących odpady komunalne, zgodnie z założeniami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010.
2. Realizacja zadań Inspekcji określonych w dokumencie Ministerstwa Gospodarki, zaakceptowanym przez KERM pt. „Przewidywane podstawowe obowiązki dla administracji państwowej wynikające z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)”.
 3. Weryfikowanie rocznych raportów, związanych z funkcjonowaniem systemu handlu uprawnieniami do emisji, w zakresie zgodności informacji w nich zawartych ze stanem faktycznym.
 4. Przygotowanie danych związanych z oceną wdrażania Traktatu Akcesyjnego.
 5. Weryfikacja jakości danych dostarczanych przez prowadzących instalacje w ramach Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń oraz przekazywanie ww. danych do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.
 6. Prowadzenie i aktualizowanie bazy danych o funkcjonujących w województwie lubuskim składowiskach i spalarniach odpadów.
 7. Kontrolowanie jakości paliw pod względem zawartości siarki.
 8. Kontynuowanie i rozwijanie form współpracy z organami Policji na szczeblu wojewódzkim i powiatowym w zakresie ograniczania patologii w obszarze „Środowisko”, w tym przeciwdziałania występowaniu przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku.
 9. Kontrola wybranych istotnych źródeł emisji pyłowo-gazowych o wydajności cieplnej 20-50 MWt w strefach zaklasyfikowanych do kategorii C, w oparciu o wyniki klasyfikacji stref wykonanej przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska.
 10. Prowadzenie kontroli w zakresie spełniania zasadniczych wymagań przez wyroby wprowadzone do obrotu poprzez podmioty zajmujące się na rynku obrotem opakowań i urządzeń emitujących hałas, używanych na zewnątrz pomieszczeń.
 11. Przygotowanie kwartalnych informacji o stwierdzonych niezgodnościach wyrobów z zasadniczymi wymaganiami i rocznego zestawienia danych z przeprowadzonych kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu.

12. Prowadzenie kontroli podmiotów objętych ustawą o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, w tym prowadzących demontaż pojazdów bez odpowiednich decyzji.
13. Prowadzenie kontroli podmiotów wprowadzających sprzęt elektryczny i elektroniczny, podmiotów zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, prowadzących zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, prowadzących działalność w zakresie recyklingu lub innych niż recykling procesów odzysku oraz organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

B. Transgraniczne przemieszczanie odpadów

Działania w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów polegały będą na zapewnieniu prawidłowego, bezpiecznego dla środowiska przywozu odpadów do Polski i ich przetworzenia, wywozu odpadów z kraju oraz ich tranzytu przez teren Polski. Działania związane z tymi zagadnieniami realizowane będą w sposób ciągły. Głównymi priorytetami są kontrole sprawdzające prawidłowość legalnego transgranicznego przemieszczania odpadów oraz zwalczające przemieszczanie nielegalne.

Zadania w tym zakresie:

1. Prowadzenie kontroli dotyczącej przestrzegania przepisów ochrony środowiska przez podmioty zamierzające dokonywać odzysku lub unieszkodliwiania odpadów sprowadzanych z zagranicy lub podmioty wysyłające odpady za granicę, przed wydaniem przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska decyzji na przywóz odpadów do Polski lub wysyłkę odpadów z kraju, w tym wydawanie zezwolenia wstępnego.
2. Prowadzenie kontroli instalacji w zakresie spełniania wymagań dot. warunków związanych z międzynarodowym przemieszczaniem odpadów.
3. Prowadzenie kontroli prawidłowości międzynarodowego przemieszczania odpadów we współpracy z innymi organami zaangażowanymi w te kontrole.
4. Współdziałanie z innymi organami kontrolnymi, w szczególności ITD, Policją, Strażą Graniczną i Służbą Celną, w zakresie przeciwdziałania nielegalnemu międzynarodowemu przemieszczaniu odpadów.

C. Przeciwdziałanie Poważnym Awariom

W 2009 r. kontynuowane będą prace mające na celu realizację wdrożonego w Polsce prawa UE w zakresie poważnych awarii, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie awaryjnym zanieczyszczeniom wód w dorzeczach, w ramach Ramowej Dyrektywy Wodnej. Będą również kontynuowane prace w zakresie rozpoznawania zagrożeń dla obszarów przygranicznych i śródlądowych wód granicznych, we współpracy z odpowiednimi organami państw sąsiadujących.

Doskonalona będzie współpraca z organami samorządowymi w celu osiągnięcia większej efektywności w działaniach zapobiegających poważnym awariom, umożliwiającym szybką ocenę ryzyka w przypadku ich wystąpienia oraz podczas usuwania ich skutków.

Zadania planowane w tym zakresie:

1. Rozpoznawanie źródeł zagrożeń poważnymi awariami, we współpracy z właściwymi organami Państwowej Straży Pożarnej, Państwową Inspekcją Pracy oraz innymi organami administracji publicznej.
2. Prowadzenie kontroli podmiotów, których działalność może być przyczynę powstania poważnej awarii (Zakładów Dużego Ryzyka - raz na rok, Zakładów Zwiększonego Ryzyka – raz na dwa lata) oraz pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.
3. Prowadzenie kontroli interwencyjnych w przypadku wystąpienia poważnych awarii; w uzasadnionych przypadkach wspólnych z Państwową Strażą Pożarną, Państwową Inspekcją Pracy oraz innymi organami administracji publicznej.
4. Sprawowanie nadzoru nad usuwaniem skutków poważnych awarii, współpraca z organami administracji publicznej i specjalistycznymi instytucjami, w zakresie nadzoru nad usuwaniem skutków poważnej awarii oraz przywracania środowiska do stanu właściwego.
5. Opracowywanie i zgłaszanie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska uwag i propozycji dot. stosowania „Szczegółowych zasad postępowania inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku wystąpienia poważnej awarii oraz zasad ich

- współdziałania z innymi organami administracji publicznej”.
6. Prowadzenie kontroli z zakresu stosowania ustawy o substancjach i preparatach chemicznych, w zakresie należącym kompetencji IOŚ.
 7. Prowadzenie wojewódzkiego rejestru zakładów, które mogą być źródłem poważnych awarii, w tym: zakładów o dużym ryzyku (ZDR), zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) oraz pozostałych zakładów.
 8. Analiza i przesyłanie do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska informacji, w formie określonej rozporządzeniem Ministra Środowiska, otrzymanych od właściwych organów PSP w przypadku wystąpienia poważnych awarii, spełniających określone kryteria oraz niezbędnych do prowadzenia krajowego rejestru poważnych awarii.
 9. Sporządzanie wojewódzkich dokumentacji identyfikacji zagrożeń poważnymi awariami.
 10. Współdziałanie z Regionalnymi Dyrekcjami Gospodarki Wodnej w przygotowaniu programu zapobiegania awaryjnym zanieczyszczeniom wód w dorzeczach, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną.
 11. Przygotowanie informacji za rok 2008 dotyczącej realizacji Dyrektywy Rady 96/82/WE w sprawie kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi.

D. Informatyzacja Wydziału Inspekcji

Zadania w zakresie informatyzacji na rok 2009 będą koncentrowane na realizacji zadania „System Informatyczny Resortu Ochrony Środowiska, w szczególności Systemu Informatycznego Inspekcji Ochrony Środowiska „EKOINFONET” oraz na uzupełnianiu eksploatowanych baz danych.

Planowane zadania w tym zakresie:

1. Współdziałanie we wdrażaniu elementów systemu „EKOINFONET”.
2. Wdrażanie w terminach określonych przepisami prawa systemów informatycznych Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie:
 - Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń - PRTR,

- bazy danych dotyczącej szkód w środowisku,
 - bazy danych dotyczącej badań i kontroli zawartości siarki w oleju opałowym ciężkim,
3. Udział pracowników Inspektoratu w organizowanych przez GIOŚ szkoleniach dot. systemów informatycznych.
 4. Kontynuacja wyposażenia inspektorów Wydziału i Działu Inspekcji w sprzęt komputerowy.

E. Zadania organizacyjne

1. Opracowanie sprawozdań z działalności inspekcyjnej prowadzonej w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska.
2. Opracowanie planów pracy zgodnie z wytycznymi do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska.
3. Zapewnienie udziału inspektorów WIOŚ w szkoleniach specjalistycznych organizowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.
4. Współdziałanie z innymi komórkami organizacyjnymi WIOŚ w opracowaniu informacji o stanie środowiska w woj. lubuskim oraz w poszczególnych powiatach województwa.